

คำขวัญประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

หลวงพ่อดำลือเลื่อง
โปงลางเลิศล้ำ
ผ้าไหมแพรวา
มหาธารลำปาว

เมืองฟ้าแดดสงยาง
วัฒนธรรมผู้ไท
ผาเสวยภูพาน
ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี

สภาพทั่วไปจังหวัดกาฬสินธุ์

กาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์จังหวัดหนึ่งในภาคอีสาน จากหลักฐานทางโบราณคดีบ่งบอกว่าเคยเป็นที่อยู่อาศัยของเผ่าละว้า ซึ่งมีความเจริญทางด้านอารยธรรมประมาณ ๑,๖๐๐ ปี จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เริ่มตั้งเป็นเมืองในสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๓๖ โดยท้าวโสมพะมิตร ได้อพยพหลบภัยมาจากดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงพร้อมไพร่พล และมาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมลำปาว เรียกว่า “บ้านแก่งสำโรง” แล้วได้นำเครื่องบรรณาการเข้าถวายสวามิภักดิ์ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ต่อมาได้รับพระกรุณาโปรดเกล้า ยกฐานะบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง และพระราชทานนามว่า “เมืองกาฬสินธุ์” หรือ “เมืองน้ำดำ” ซึ่งเป็นเมืองที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยโบราณกาล “กาฬ” แปลว่า “ดำ” “สินธุ์” แปลว่า “น้ำ” กาฬสินธุ์จึงแปลว่า “น้ำดำ” ทั้งมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้ท้าวโสมพะมิตรเป็น “พระยาชัยสุนทร” ครองเมืองกาฬสินธุ์เป็นคนแรก

จังหวัดกาฬสินธุ์อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๕๑๙ กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด ๗,๐๕๕.๐๗ ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศตอนบนเป็นภูเขาตามแนวเทือกเขาภูพาน ตอนกลางเป็นเนินเขา สลับป่าโปร่ง แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๘ อำเภอ คือ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอยางตลาด อำเภอกมลาไสย อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสมเด็จ อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอท่าคันโท อำเภอเขาวง อำเภอห้วยเม็ก อำเภอคำม่วง อำเภอหนองกุงศรี อำเภอนามน อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอร่องคำ อำเภอสามชัย อำเภอนาคู อำเภอดอนจาน และอำเภอฆ้องชัย

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อ	จังหวัดสกลนครและจังหวัดอุดรธานี โดยมีลำน้ำปาวและห้วยลำพันชาดเป็นแนวกันแบ่งเขต
ทิศใต้	ติดต่อ	จังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	จังหวัดสกลนครและจังหวัดมุกดาหาร โดยมีสันปันน้ำเทือกเขาภูพานเป็นแนวแบ่งเขต
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	จังหวัดมหาสารคาม โดยมีลำน้ำชีเป็นเส้นแบ่งเขตและบางส่วนติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น

ระยะทางจากอำเภอเมืองไปอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

กมลาไสย	๑๒	กิโลเมตร
ยางตลาด	๑๖	กิโลเมตร
สหัสขันธ์	๓๙	กิโลเมตร
ร่องคำ	๓๙	กิโลเมตร
สมเด็จ	๔๐	กิโลเมตร
นามน	๔๒	กิโลเมตร
ห้วยเม็ก	๔๘	กิโลเมตร
ห้วยผึ้ง	๖๐	กิโลเมตร
หนองกุงศรี	๖๒	กิโลเมตร
กุฉินารายณ์	๗๙	กิโลเมตร
คำม่วง	๘๑	กิโลเมตร
ท่าคันโท	๙๙	กิโลเมตร
เขาวง	๑๐๓	กิโลเมตร
ฆ้องชัย	๒๖	กิโลเมตร
ดอนจาน	๓๒	กิโลเมตร
สามชัย	๘๕	กิโลเมตร
นาคู	๘๘	กิโลเมตร

สภาพทางสังคม

ประชากร จากการสำรวจเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ มีประชากรทั้งสิ้น ๑,๐๓๑,๕๙๐ คน จำนวนครัวเรือน ๒๔๘,๗๕๗ ประชากรชาย ๕๐๔,๗๕๙ คน และประชากรหญิง ๕๐๘,๘๓๑ คน

การศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น ๑,๐๙๗ แห่ง มีครู/อาจารย์ ๑๐,๖๖๑ คน และนักเรียน นิสิตนักศึกษา ๒๑๖,๘๒๐ คน โดยแยกการศึกษาออกเป็น ๒ ระบบ คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน มีสถานศึกษา ๗๗๐ แห่ง และการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีสถานศึกษา ๓๒๑ แห่ง

การศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัด ๘๑๐ แห่ง โบสถ์ ๒ แห่ง และมีสยิด ๑ แห่ง

การสาธารณสุข จังหวัดกาฬสินธุ์มีโรงพยาบาลครบทุกอำเภอ เป็นโรงพยาบาลรัฐ ๑๔ แห่ง ๑,๑๓๕ เตียง แพทย์ ๘๙ คน ทันตแพทย์ ๓๐ คน พยาบาล ๗๓๘ คน เภสัชกร ๕๔ คน และมีสถานีนอนามัยกระจายอยู่ทุกตำบล จำนวน ๑๕๒ แห่ง โรงพยาบาลเอกชน ๑ แห่ง

สภาพทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปและผลิตภัณฑ์มวลรวม สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ในปี ๒๕๕๙ มีมูลค่ารวม ๒๘,๐๕๐ ล้านบาท

ประชากร ของจังหวัดมีรายได้เฉลี่ยต่อคน ๒๘,๗๐๖ บาทต่อปี รายได้ส่วนใหญ่มาจากการค้าส่งและค้าปลีกร้อยละ ๒๔.๗๔ คิดเป็นมูลค่า ๖,๙๔๑ ล้านบาท

รองลงมาเป็นภาคการเกษตร สาขาพืชผล ปศุสัตว์ และป่าไม้ ร้อยละ ๒๐.๕๔ คิดเป็นมูลค่า ๕,๗๕๙ ล้านบาท และภาคการผลิตอุตสาหกรรม ร้อยละ ๑๓.๖๓ คิดเป็นมูลค่า ๓,๘๒๖ ล้านบาท

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ถั่วลิสง และอื่นๆ ดังนั้นการอุตสาหกรรมมีโรงงานในจังหวัดกาฬสินธุ์ ๔๐๑ โรงงาน ส่วนมากเป็นโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตร ๑๓๒ แห่ง โรงงานอุตสาหกรรมขนส่ง ๕๖ แห่ง โรงงานอุตสาหกรรมโลหะ ๕๕ แห่ง หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ผ้าไหมแพรวา ข้าวกล้องหอมมะลิ ไข่กรอกปลา และดอกไม้ประดิษฐ์

การเมืองและการปกครอง

โครงสร้างราชการบริหารส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นในจังหวัด มีการจัดองค์การบริหารส่วนภูมิภาค และมีหน่วยงานราชการที่อยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด คือ ส่วนราชการต่างๆ ในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ดังนี้

ส่วนราชการในระดับจังหวัด เป็นหน่วยงาน ๒ ลักษณะ คือ หน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาคประจำจังหวัด และหน่วยราชการบริหารส่วนกลางในจังหวัด (ที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลาง)

หน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาคประจำจังหวัดของจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทั้งสิ้น ๒๗ หน่วยงาน สังกัดกระทรวงมหาดไทย ๕ หน่วยงาน และสังกัดกระทรวง ทบวง กรมอื่นๆ อีก ๒๒ หน่วยงาน

ส่วนราชการบริหารส่วนกลางในจังหวัดมีทั้งสิ้น ๓๕ หน่วยงาน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในจังหวัด มีทั้งสิ้น ๑๕ หน่วยงาน

การจัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มี ๓ รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง, เทศบาล ๒๔ แห่ง (เทศบาลเมือง ๑ แห่ง, เทศบาลตำบล ๒๓ แห่ง) และองค์การบริหารส่วนตำบล ๑๒๖ แห่ง

การเดินทาง

รถยนต์ จากกรุงเทพฯ-กาฬสินธุ์ ระยะทาง ๕๑๙ กิโลเมตร ใช้เส้นทาง กรุงเทพฯ – สระบุรี - นครราชสีมา (ทางหลวงหมายเลข ๒) ถึงอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ต่อด้วยทางหลวงหมายเลข ๒๓,๒๑๓ และทางหลวงหมายเลข ๒๐๙ มหาสารคาม- กาฬสินธุ์

รถโดยสารประจำทาง บริษัท ขนส่ง จำกัด เปิดบริการเดินรถกรุงเทพฯ-กาฬสินธุ์ทุกวัน โดยมีบริการทั้งรถธรรมดาและรถปรับอากาศ รายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อสอบถามที่ สถานีขนส่งจตุจักร (หมอชิต ๒) โทร.๐ ๒๙๓๖ ๒๘๔๑, ๐ ๒๙๓๖ ๑๘๘๐, ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๕๒-๖๖ หรือ www.transport.co.th

รถไฟ ใช้เส้นทางกรุงเทพฯ-สถานีรถไฟขอนแก่นจากขอนแก่นต่อรถประจำทางเข้ากาฬสินธุ์อีก ๗๘ กิโลเมตร สำหรับกรุงเทพฯ-ขอนแก่นนั้น การรถไฟแห่งประเทศไทยเปิดบริการทั้งขบวนรถเร็ว รถด่วน และรถดีเซลรางปรับอากาศ รายละเอียดเพิ่มเติมสอบถามได้ที่ การรถไฟแห่งประเทศไทย โทร. 1 ๑๖๙๑, ๐ ๒๒๒๓ ๗๐๑๐, ๐ ๒๒๒๓ ๗๐๒๐ สถานีรถไฟขอนแก่น โทร. ๐ ๔๓๒๒ ๑๑๑๒ หรือ www.railway.co.th

เครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ไม่มีเที่ยวบินบินตรงไปจังหวัดกาฬสินธุ์แต่สามารถใช้เส้นทางบินกรุงเทพฯ - ขอนแก่น แล้วต่อรถโดยสารเข้ากาฬสินธุ์ สอบถามข้อมูลได้ที่ โทร. ๑๕๖๖, ๐ ๒๒๘๐ ๐๐๖๐, ๐ ๒๖๒๘ ๒๐๐๐ และ www.thaiairways.com หรือใช้บริการสายการบินพีบีแอร์ เส้นทางกรุงเทพฯ - ร้อยเอ็ด ซึ่งมีเที่ยวบินทุกวันยกเว้นวันอังคารและวันอาทิตย์ แล้วต่อรถโดยสารเข้ากาฬสินธุ์ สอบถามข้อมูลได้ที่ โทร. ๐ ๒๒๖๑ ๐๒๒๑-๕ และ ๐ ๔๓๕๑ ๘๕๗๒ หรือ www.pbair.com